EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 18.11.2020.
COM(2020) 746 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par eurozonas ekonomikas politiku

{SWD(2020) 276 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par eurozonas ekonomikas politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 136. pantu saistībā ar 121. panta 2. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Covid-19 pandēmijas rezultātā eurozonas ekonomika 2020. gada pirmajā pusē nonāca pēkšņā un dziļā recesijā un joprojām ir neaizsargāta pret ieilgušo krīzi veselības jomā. Covid-19 krīze ir izraisījusi vairākus lielus pieprasījuma un piedāvājuma satricinājumus, kas nozīmē, ka 2020. gadā ir paredzams IKP samazinājums par 7,8 %. Tagad tiek prognozēts, ka atlabšana 2021. gadā būs lēnāka, nekā iepriekš gaidīts, un ka lielā izlaides starpība – aptuveni -7,0 % no potenciālā IKP 2020. gadā – netiks novērsta līdz 2021. gada beigām. Ievērojama nenoteiktība apēno ekonomikas perspektīvas saistībā ar pandēmijas attīstību un izmaiņām ekonomikas dalībnieku rīcībā. Strauja rīcība valstu un Savienības līmenī, tostarp ar *Next Generation EU* (*NGEU*) paketes starpniecību, ir būtiski palīdzējusi kompensēt satricinājuma dažas negatīvās sekas un stabilizēt tirgus. Smagi cieta gan privātais patēriņš, gan ieguldījumi, kas savukārt negatīvi ietekmēja cenas un algas. Arī darba tirgus perspektīvas ir pasliktinājušās, tādējādi pārtraucot septiņus gadus ilgušo situācijas uzlabošanos. Tomēr, patiecoties tam, ka visās dalībvalstīs ir sekmīgi īstenoti vērienīgi politikas pasākumi (piemēram, saīsināta darba laika shēmas un citi atbalsta politikas pasākumi, kuru mērķis ir nepieļaut masveida atlaišanu un lielus ienākumus zaudējumus), bezdarba pieaugumu ir mazinājis aktivitātes līmeņa kritums, jo cerības zaudējušie darba ņēmēji ir pametuši darba tirgu, un arī kopējais nostrādāto stundu skaits ir samazinājies.

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

(2) Covid-19 krīze palielina ekonomiskās atšķirības starp eurozonas dalībvalstīm. Vairāki faktori ietekmē šīs atšķirības, tostarp šādi: Covid-19 radītā sākotnējā satricinājuma intensitāte un laikposms; tādu nozaru relatīvais lielums un ekonomiskais nozīmīgums, kurās liela nozīme ir cilvēku kontaktiem (piemēram, tūrisms un viesmīlības nozare), un atšķirības pieejamajā fiskālajā telpā. Šīs atšķirības ietekmē uzticēšanos, ieguldījumus un izaugsmes izredzes, kā arī reģionālās atšķirības, kas pastāvēja jau iepriekš, taču var vēl vairāk palielināties. Ilgtermiņā pastāv risks, ka pašreizējā Covid-19 krīze pastāvīgi negatīvi ietekmēs potenciālo izaugsmi un ienākumu atšķirības, kam par iemeslu ir mazāks cilvēkkapitāls un fiziskais kapitāls (gan materiālais, gan nemateriālais). Tas varētu nozīmēt vēl mazāku darba ražīguma un ienākumu pieaugumu.

(3) Savienības ātrā un enerģiskā reakcija, tostarp pieņemot *Next Generation EU* (*NGEU*) pasākumu paketi, kurā ietverts Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM), ir vairojusi uzticēšanos tirgum un apliecinājusi dalībvalstu vienotību īstenot koordinētus centienus, lai atjaunotu ekonomikas izaugsmi un stiprinātu ekonomisko un sociālo noturību. Nekavējoties tika panākta vienošanās arī par vairākiem jauniem instrumentiem, kas attiecas uz Savienību un eurozonu. Šie instrumenti jau tagad veido drošības tīklu darba ņēmējiem (ar Eiropas pagaidu atbalsta instrumenta bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*)[3] palīdzību), uzņēmumiem (ar Eiropas Investīciju bankas shēmas palīdzību) un dalībvalstīm, lai stabilizētu valstu finansējuma izmaksas, tostarp izmantojot Eiropas Stabilitātes mehānisma ietvaros izveidoto Pandēmijas krīzes atbalsta instrumentu[4]. Savienības politikas reakcija arī ietvēra Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu, kā arī pagaidu regulējumu, kura mērķis ir ļaut izmantot ES valsts atbalsta noteikumos paredzēto elastību[5]. Izmantojot Papildināto investīciju iniciatīvu reaģēšanai uz koronavīrusu (*CRII* un *CRII+*)[6], kohēzijas politikas līdzekļi tika novirzīti tur, kur tie visvairāk vajadzīgi.

(4) Labi izstrādātas politikas īstenošana *NGEU* pasākumu paketes un tās galvenā instrumenta – ANM – ietvaros palīdzēs dalībvalstīm sākt izaugsmi veicinošas reformas un paaugstināt ieguldījumu apmēru un kvalitāti saskaņā ar noturības un zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķiem. Šādas politikas īstenošanai būtu jāpalīdz attīstīt cilvēkkapitālu, atbalstīt darba ņēmēju sekmīgu pāreju no viena darba uz citu, kas – kopā ar kohēzijas politikas fondiem – būs būtiski kohēzijas nodrošināšanai, kā arī veicināt ražīgumu un uzlabot ekonomisko un sociālo noturību. Ļoti svarīgi šajā sakarā ir ES izaugsmes mērķi, kā arī valstu strukturālās problēmas, tostarp tās, kas apzinātas konkrētām valstīm adresētajos 2019. un 2020. gada ieteikumos. Gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā (GIIS)[7], ar ko veicina šos mērķus, ir ierosinātas šādas septiņas pamatiniciatīvas: 1) enerģētikas uzlabošana, 2) renovācija, 3) uzlāde un uzpilde, 4) savienojamība, 5) modernizācija, 6) paplašināšana, 7) pārkvalifikācija un kvalifikācijas celšana. Šīs pamatiniciatīvas attiecas uz kopīgām problēmām, kuru risināšanai ir vajadzīgi koordinēti ieguldījumi un reformas. Šajās pamatjomās dalībvalstīm būtu jāvirza ieguldījumi, jāīsteno reformas un vēl vairāk jāintegrē savas vērtības ķēdes. Ierosinātajā Atveseļošanas un noturības mehānisma regulā cita starpā

---

3 OV L 159, 20.5.2020., 1.–7. lpp.

4 https://www.consilium.europa.eu/media/44011/20200508-pcs-term-sheet-final.pdf.

5 OV C 91I, 20.3.2020., 1.–9. lpp., OV C 112I, 4.4.2020., 1.–9. lpp., OV C 164, 13.5.2020., 3.–15. lpp., OV C 218, 2.7.2020., 3.–8. lpp.

6 OV L 99, 31.3.2020., 5.–8. lpp.

7 COM(2020) 575 final.

paredzēts, ka eurozonas dalībvalstu atveseļošanas un noturības plāni atbilst uzdevumiem un prioritātēm, kas apzināti Padomes ieteikumā par eurozonas ekonomikas politiku. Šī atbilstība būtu jāņem vērā, novērtējot atveseļošanas un noturības plānus.

(5) Eurozonai ir vajadzīgs politikas pasākumu kopums, kas ir stimulējošs, koordinēts, visaptverošs un konsekvents nolūkā mazināt Covid-19 pandēmijas ietekmi. Mērķis ir ierobežot jebkādu negatīvu ilgtermiņa ietekmi uz darba tirgu, samazināt būtiskās ekonomiskās un sociālās atšķirības, novērst nelīdzsvarotību un citus nozīmīgus riskus makroekonomikai un –plašākā nozīmē – nepieļaut negatīvas sekas uz potenciālo ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā. Eurozonas politikas pasākumu kopuma trīs pamatdimensiju – monetārās, fiskālās un strukturālās dimensijas – savstarpējā konsekvence ir būtiska, lai nodrošinātu stimulējošu kopējo politikas nostāju eurozonā.

(6) Eiropas Centrālās bankas (ECB) laikus veikto monetārās politikas intervences pasākumu mērķis bija saglabāt monetārās politikas transmisijas kanālus neskartus un vidējā termiņā nodrošināt cenu stabilitāti. ECB paziņoja par publiskā un privātā sektora aktīvu papildu iegādi ievērojamā apmērā, kas sasniegs līdz pat 1470 miljardiem euro saskaņā ar aktīvu iegādes programmu (AIP, 120 miljardi euro līdz 2020. gada beigām)[8] un pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes pagaidu programmu (PĀAIP, 1350 miljardi euro vismaz līdz 2021. gada vidum)[9].

(7) Tiek prognozēts, ka fiskālā nostāja 2020. gadā būs lielā mērā ekspansīva, un 2021. gadā tā saglabāsies stimulējoša gan eurozonas, gan valstu līmenī. Valstu fiskālās politikas koordinācija, ko veic, pilnībā ievērojot Stabilitātes un izaugsmes paktu, ir būtiska efektīvai reaģēšanai uz Covid-19 izraisīto satricinājumu un ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) pareizai darbībai. Komisija 2020. gada 20. martā secināja, ka ES ekonomika piedzīvo nopietnu ekonomikas lejupslīdi un ka ir izpildīti nosacījumi Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanai. Šo secinājumu apstiprināja dalībvalstu finanšu ministri[10]. Dalībvalstis ieviesa apjomīgus budžeta pasākumus, lai ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu īpaši skartajām privātpersonām un uzņēmumiem, tostarp ārkārtas likviditātes atbalstu, kas galvenokārt tika sniegts uzņēmumiem un bankām piešķirtu garantiju veidā, lai nodrošinātu kredītu plūsmu. ES līmenī tiks sniegt turpmāks koordinēts fiskālais atbalsts, it īpaši ar ANM starpniecību.

(8) Covid-19 izraisītajām ekonomiskajām sekām ir liela negatīvā ietekme uz publiskajām finansēm. Fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, tostarp pakāpeniski atceļot atbalsta pasākumus par labu uzņēmumiem un iedzīvotājiem, – brīdī, kad to pieļaus veselības un ekonomiskie apstākļi, – palīdzēs nodrošināt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Tas būtu jādara tā, lai mazinātu krīzes ietekmi uz sociālo jomu un darba tirgu. Īpaši svarīgas šķiet reformas, kuru mērķis ir uzlabot valstu budžetu struktūru un ilgākā termiņā nodrošināt fiskālo stabilitāti, tostarp ņemot vērā klimata pārmaiņas un problēmas veselības jomā. Valstu budžetu struktūras uzlabošana, kas jo īpaši panākama, veicot izdevumu pārskatīšanu un ieviešot efektīvas publiskā iepirkuma

[8] OV L 157, 15.6.2016., 28.–32. lpp.
[9] OV L 91, 25.3.2020., 1.–4. lpp.
[10] https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/.

sistēmas, var radīt tik ļoti nepieciešamo fiskālo telpu. Videi draudzīga budžeta plānošanas prakse arī var palīdzēt risināt problēmas, kas saistītas ar klimata pārmaiņu mazināšanu un vides aizsardzību. Veselības un sociālās aizsardzības sistēmas, kas ir adekvātas, efektīvas un iekļaujošas, sniedz tik ļoti nepieciešamo aizsardzību tiem, kuriem tā visvairāk vajadzīga, tām ir svarīga nozīme kā automātiskiem stabilizatoriem, un ar šādu sistēmu palīdzību būtu jāsaglabā fiskālā stabilitāte. Līdzīgā kārtā arī reformas, kuras stiprina darba, kapitāla, produktu un pakalpojumu tirgu darbību (pateicoties šo reformu pienācīgai īstenošanai un secībai), palielina potenciālo izlaidi, vienlaikus nepieļaujot negatīvu īstermiņa ietekmi uz kopējo pieprasījumu.

(9) Covid-19 krīze palielina to reformu nozīmīgumu, kuru mērķis ir efektīvākas un taisnīgākas publisko ieņēmumu sistēmas. Tā kā nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās lielākajā daļā eurozonas dalībvalstu vēl aizvien ir augsts, minētās reformas ietver nodokļu sloga novirzīšanu uz nodokļu bāzēm ar mazāku negatīvo ietekmi uz darbaspēka piedāvājumu, ražīgumu, ieguldījumiem un izaugsmi, vienlaikus ņemot vērā saistīto ietekmi uz ienākumu sadalījumu. Ja tiktu lielākā mērā izmantoti vides nodokļi un/vai noteikta maksa par videi radītām negatīvām papildu sekām, tas var veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, stimulējot "zaļāku" rīcību. Pasākumi, kuru mērķis ir agresīvas nodokļu plānošanas un nodokļu apiešanas novēršana gan starptautiskā mērogā, gan Savienībā, var padarīt nodokļu sistēmas efektīvākas un taisnīgākas. Turklāt ekonomikas globalizācija un digitalizācija ir pārrāvusi saikni starp vietu, kurā tiek radīta vērtība, un vietu, kurā tiek maksāti nodokļi. ESAO ietvaros turpinās darbs, lai panāktu uz vispārēju vienprātību balstītu risinājumu nolūkā pievērsties nodokļu problēmām, kuras izriet no ekonomikas digitalizācijas.

(10) Ņemot vērā Covid-19 satricinājuma izraisīto augsto nenoteiktības līmeni un tā negatīvo ietekmi uz ieguldījumiem, īpaši svarīgi ir paātrināti īstenot reformas, ar kurām tiek novērsti šķēršļi ieguldījumiem un piedāvājuma puses ierobežojumi. Būtiski ir pasākumi, kas paātrina ES līdzekļu apguvi un resursu efektīvu un lietderīgu izmantošanu, it īpaši dalībvalstīs, kuras šajā ziņā atpaliek un kurās ar ES līdzekļiem tiek finansēts ievērojams ieguldījumu īpatsvars. Reformas, ar kurām samazina administratīvo slogu uzņēmumiem (piemēram, valsts pārvaldes iestāžu digitalizācija, tostarp elektroniskā identifikācija, tiesu iestāžu reformas) un novērš līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu (piemēram, korupcijas, krāpšanas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršana[11]), var uzlabot uzņēmējdarbības vidi un palīdzēt veicināt ieguldījumus, darbvietu radīšanu un uzņēmumu izveidi.

(11) Covid-19 krīze ir radījusi daudziem uzņēmumiem būtiskus ieņēmumu zaudējumus un apdraud uzņēmumu maksātspēju visā eurozonā. Efektīviem maksātnespējas regulējumiem ir izšķiroša nozīme, lai atbalstītu dzīvotspējīgus uzņēmumus, kas saskaras ar īslaicīgām problēmām, un nodrošinātu to uzņēmumu sakārtotu iziešanu no tirgus, kuri nav dzīvotspējīgi. Maksātnespējas regulējumu uzlabošana var arī palīdzēt novērst ieņēmumus nenesošo aizdevumu iespējamo pieaugumu un turpināt ekonomikas kreditēšanu, atvieglinot banku bilanču sakārtošanu un stimulējot ilgākā termiņā pārrobežu mēroga ieguldījumus. Šajā kontekstā tika pieņemta Pārstrukturēšanas un otrās iespējas direktīva (2019/1023)[12] ar nolūku ieviest

[11] Komisijas 2019. gada 24. jūlija ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Ceļā uz ES tiesiskā regulējuma nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā labāku īstenošanu", COM(2019) 360 final.

[12] OV L 172, 26.6.2019., 18.–55. lpp.

minimālos standartus visu dalībvalstu tiesību aktos par maksātspēju, lai nodrošinātu, ka finansiālās grūtībās nonākušiem debitoriem ir pieejami preventīvās pārstrukturēšanas regulējumi, paredzētu procedūras, ar kurām tiek panākta tādu parādsaistību dzēšana, kas radušās uzņēmējiem ar pārmērīgām parādsaistībām, un palielinātu visu veidu maksātnespējas procedūru efektivitāti. Ir svarīgi turpināt direktīvas transponēšanu un īstenošanu. 2020. gada septembrī pieņemtajā kapitāla tirgu savienības rīcības plānā[13] Eiropas Komisija arī paziņoja par darbu ar nolūku panākt minimālo saskaņošanu vai konverģences palielināšanu nebanku finanšu iestāžu maksātnespējas tiesību aktu galvenajās mērķjomās. Papildus tam dalībvalstīm ir iespēja turpināt novērtēt savu maksātnespējas regulējumu efektivitāti un lietderību saskaņā ar starptautisko paraugpraksi un novērst atlikušos trūkumus[14].

(12) Preču un pakalpojumu vienotā tirgus turpmāka padziļināšana un eurozonas pielāgošana digitālajam laikmetam var būt nozīmīgs izaugsmes, konverģences un noturības virzītājspēks. Vienotā valūta un vienotais tirgus darbojas roku rokā, lai radītu labākus apstākļus ekonomikas stabilizācijai un ilgtermiņa izaugsmei. Covid-19 krīze ir sekmējusi digitālo rīku izmantošanu, uzsvērusi digitālā vienotā tirgus nozīmi un paātrinājusi digitālo un bezskaidras naudas maksājumu metožu izmantošanu. Tomēr vienotais tirgus vēl aizvien ir nepilnīgs, it īpaši pakalpojumu jomā un, konkrētāk, mazumtirdzniecības un profesionālo pakalpojumu jomā. Vienotajam tirgum ir potenciāls ierobežot cenu elastīguma trūkumu, kas kaitē gan monetārās politikas transmisijas mehānismam, gan ekonomikas noturībai. Vienotais tirgus veicina ražošanas faktoru mobilitāti, kas ļauj nozarēm, reģioniem un dalībvalstīm samazināt ekonomiskās izmaksas (piemēram, saistībā ar bezdarbu), kuras rodas, reaģējot uz satricinājumiem. Lai panāktu vienotā preču un pakalpojumu tirgus vēl lielāku integrāciju, ir jāatceļ visi atlikušie, nevajadzīgie ierobežojumi, jāuzlabo tirgus uzraudzības mehānismi un jāveic pasākumi, lai garantētu, ka šo mērķu sasniegšanai ir pieejamas administratīvās spējas.

(13) Reformas un ieguldījumi, ar ko uzlabo integrāciju darba tirgū un atvieglina darba ņēmēju pāreju no viena darba uz citu (īpašu uzmanību veltot digitālām un videi nekaitīgākām darbvietām), ir būtiski, lai palielinātu ekonomisko un sociālo noturību un atbalstītu atveseļošanu. Valstu un Savienības līmenī neatliekami veiktie pasākumi ierobežoja negatīvo ekonomisko un sociālo ietekmi uz darba ņēmējiem. Vienlaikus vairākas ilgi gatavotas reformas tagad ir kļuvušas vēl steidzamākas, proti, efektīva aktīva darba tirgus politika, tostarp individualizēts atbalsts, izglītības un apmācības sistēmu kvalitātes un iekļautības uzlabošana ar mērķi jau no agrīna vecuma uzlabot izglītības rezultātus, iedarbīgi pārkvalificēšanās un prasmju uzlabošanas pasākumi un ieguldījumi pieaugušo izglītībā, apmācībā un tiešsaistes mācību platformās, prasmju trūkuma novēršana, visneaizsargātāko strādājošo iedzīvotāju grupu (tostarp jauniešu un ilgtermiņa bezdarbnieku) nodarbinātības izredžu palielināšana, kā arī dzimumu nelīdztiesības novēršana. Lai atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu atveseļošanos, ir ļoti svarīgi sekmēt kvalitatīvu darbvietu izveidi un uzlabot darba apstākļus, jo īpaši nodrošinot pienācīgas minimālās algas un novēršot darba tirgus segmentāciju. Sociālajam dialogam un darba koplīguma slēgšanas sarunām ir svarīga nozīme sekmīgā politikas izstrādē un īstenošanā.

---

13 COM(2020) 590 final.

14 Eurogrupa apzināja vairākus principus, tostarp agrīnu parādu krīzes konstatēšanu un agrīnas pārstrukturēšanas procedūra pieejamību. Sk. https://www.consilium.europa.eu/lv/meetings/eurogroup/2016/04/22/.

(14) Piekļuve atbilstīgām, iekļaujošām un ilgtspējīgām veselības un sociālās aizsardzības sistēmām, kas krīzes laikā darbojas kā automātiski stabilizatori, ir svarīga ekonomiskajai un sociālajai noturībai. Šādas veselības un sociālās aizsardzības sistēmas palīdz saglabāt pienācīgu dzīves līmeni un labu iedzīvotāju veselību, kas visā ekonomikas ciklā ir ļoti būtiski ražīgai darba ekonomikai. Dalībvalstu prioritātei arī turpmāk ir jābūt ieguldījumiem, kuru mērķis ir atbalstīt veselības nozares reformas un noturīgas veselības aprūpes sistēmas. Eiropas sociālo tiesību pīlāra[15] īstenošanai ir būtiska nozīme politikas virzienu īstenošanā. Krīzes apstākļos vēl svarīgāka ir kļuvusi nepieciešamība nodrošināt visiem pienācīgu sociālās aizsardzības segumu – gan kvalitatīvas veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes ziņā, gan attiecībā uz ienākumu aizstāšanu visiem darba ņēmējiem, tostarp darba ņēmējiem ar nestandarta līgumiem un pašnodarbinātajiem. Daudzas dalībvalstis ir pieņēmušas ienākumu atbalsta un sociālās palīdzības pagaidu pasākumus par labu neaizsargātām iedzīvotāju grupām ar ļoti zemiem ienākumiem un darba ņēmējiem, kuriem nav tiesību uz bezdarba pabalstiem. Ir veikti pasākumi attiecībā uz pabalstiem, atbilstības nosacījumiem un papildu pakalpojumiem natūrā. Sociālās aizsardzības sistēmu adekvātuma un seguma uzlabošana ir jāveic tā, lai nodrošinātu publisko finanšu ilgtermiņa stabilitāti un taisnīgumu starp paaudzēm.

(15) Pēdējos gados ir panākts būtisks progress, taču pandēmijas ekonomiskās sekas ir radījušas jaunu spiedienu uz finanšu nozari. Sākoties pašreizējai krīzei, eurozonas bankām bija labākas zaudējumu absorbcijas spējas salīdzinājumā ar laiku pirms pasaules finanšu krīzes sākuma. Apvienojumā ar monetārās un fiskālās politikas pasākumiem šis aspekts bija iemesls tam, ka, izņemot krīzes sākuma posmu, finansēšanas nosacījumi tirgos nekļuva stingrāki, un nodrošināja kredītu nepārtrauktu izsniegšanu privātajam sektoram. Krīze, visticamāk, radīs papildu spiedienu uz banku jau tā zemo rentabilitātes līmeni un ieņēmumus nenesošo aizdevumu rādītāju, kā arī uz nebanku finanšu sektoru, kas saskāries ar kapitāla aizplūšanu un pārvērtēšanas zaudējumiem, kas tikai daļēji ir atgūti. Tas varētu kavēt kredītu izsniegšanu, kas ir būtiski ekonomikas atveseļošanai. Ātri un ievērojamā apmērā veiktie politikas pasākumi ir veicinājuši uzticēšanos un palīdzējuši saglabāt makrofinansiālo stabilitāti. Lai mazinātu riskus, ir svarīgi pārraut atgriezenisko saiti starp uzņēmumu neaizsargātību un finanšu sektora riskiem un novērst strukturālos trūkumus rentabilitātes paaugstināšanas nolūkā. Valsts aizdevumu garantiju shēmas palīdz aizsargāt uzņēmumus un banku nozari, taču tās arī rada arī iespējamas saistības dalībvalstu budžetiem. Tā kā nav efektīvas sistēmas, ar ko dzīvotspējīgi uzņēmumi tiek nošķirti no uzņēmumiem, kuri nav dzīvotspējīgi, maksātnespējas moratoriju pagarināšana un iecietības pasākumu piemērošana ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem nozīmē sarežģītu lēmumu pieņemšanu, jo rezultāts varētu būt nepareiza līdzekļu piešķiršana un lielāki zaudējumi iespējama bankrota gadījumā.

(16) Vēl aizvien ir svarīgi pabeigt EMS struktūras izveidi. Atlikušo trūkumu novēršana varētu vēl vairāk palielināt eurozonas stabilitāti un noturību, un tā stiprinātu euro starptautisko nozīmi, kas pēdējos gados kopumā ir saglabājusies stabila. Papildus *Next Generation EU* pasākumu paketes īstermiņa stabilizācijas funkcijai un tās lomai atveseļošanas atbalstīšanā šai paketei ir potenciāls ietekmēt EMS ilgtermiņā. Eurozonas noturības palielināšana pret satricinājumiem nākotnē, kā arī euro valūtā emitēto parādzīmju (tostarp zaļo un sociālo obligāciju) liela apmēra emisija palielinās dziļumu un likviditāti augstas kvalitātes euro valūtā emitētu parāda

[15] Iestāžu kopīgā proklamācija par Eiropas sociālo tiesību pīlāru (OV C 428, 13.12.2017., 10.–15. lpp.).

vērtspapīru tirgū un tādējādi var stiprināt euro kā starptautisko rezervju valūtu. Tomēr ekonomiskajā un monetārajā savienībā vēl aizvien trūkst tādu svarīgu elementu kā, piemēram, pabeigta banku savienība un kapitāla tirgu savienība. Banku savienības stiprināšanai joprojām ir izšķiroša nozīme, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti, samazinātu finanšu sadrumstalotību un aizsargātu ekonomikas kreditēšanu krīzes laikos. Prioritāte ir pabeigt darbu pie ESM reformu paketes, tostarp ieviest atbalsta mehānismu vienotajam noregulējuma fondam. Šis atbalsta mehānisms būtu jāiedarbina un jāievieš agrāk, ar nosacījumu, ka ir sasniegts pietiekams progress riska samazināšanā. Vajadzētu turpināt meklēt risinājumus, kā novērst ierobežojumus pašreizējā struktūrā, kādā tiek paredzēta likviditātes nodrošināšana noregulējumā. Kā apliecināts jaunajā, 2020. gada septembrī pieņemtajā rīcības plānā, kapitāla tirgu savienības izveides pabeigšana ir viena no galvenajām prioritātēm. Spēcīga un noturīga EMS būs svarīga arī tādēļ, lai stiprinātu euro starptautisko nozīmi un nodrošinātu Savienības ekonomisko un finansiālo autonomiju (Komisija nāks klajā ar paziņojumu par to), vienlaikus pilnībā ievērojot Savienības iekšējo tirgu un darot to atklātā un pārredzamā veidā attiecībā uz dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces,

AR ŠO IESAKA eurozonas dalībvalstīm individuāli, tostarp ar savu atveseļošanas un noturības plānu palīdzību, un kolektīvi Eurogrupas ietvaros 2021. un 2022. gadā veikt turpmāk minētos pasākumus.

1. Tādas politiskas nostājas nodrošināšana, ar kuru tiek atbalstīta atveseļošana

Tā kā ārkārtas situācija veselības jomā turpinās, fiskālajai politikai visā 2021. gadā būtu jāpaliek stimulējošai visās eurozonas dalībvalstīs.

Politikas pasākumi būtu jāpielāgo katras valsts konkrētajiem apstākļiem, un tiem vajadzētu būt savlaicīgiem, pagaidu un mērķtiecīgiem pasākumiem. Tā kā lejupejošas tendences riski turpina realizēties, dalībvalstīm būtu jāturpina koordinēt darbības, lai efektīvi vērstos pret pandēmiju, spēcinātu ekonomiku un atbalstītu ilgtspējīgu atveseļošanu.

Tad, kad epidemioloģiskie un ekonomiskie apstākļi to ļaus, pakāpeniski izbeigt uzņēmumiem un iedzīvotājiem paredzētā atbalsta pasākumus tādā veidā, kas mazina krīzes sociālo ietekmi un ietekmi uz darba tirgu, un īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda ilgtspēju, vienlaikus veicinot ieguldījumus.

Dalībvalstīm būtu jāveic reformas, ar kurām stiprina veselības aprūpes un sociālās aizsardzības sistēmu tvērumu, adekvātumu un ilgtspēju.

Dalībvalstīm būtu jāvelta īpaša uzmanība budžeta pasākumu kvalitātei. Uzlabot publisko finanšu pārvaldību, tostarp jo īpaši ieguldījumus, zaļā budžeta plānošanu un publiskā iepirkuma satvarus. Veikt izdevumu pārskatīšanu, lai publiskos izdevumus labāk koncentrētu uz atveseļošanas un noturības vajadzībām.

2. Konverģences, noturības un ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes turpmāka uzlabošana

Mazināt vēl lielāku atšķirību risku un uzlabot ekonomisko un sociālo noturību eurozonā, īstenojot reformas, ar kurām stiprina ražīgumu un nodarbinātību, nodrošina resursu raitu sadali un uzlabo tirgu un publiskās pārvaldes darbību, kā arī palielinot publisko un privāto ieguldījumu apmēru, lai atbalstītu atlabšanu saskaņā ar taisnīgu un iekļaujošu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Vēl vairāk integrēt preču un pakalpojumu, tostarp digitālo pakalpojumu, vienoto tirgu, atceļot nevajadzīgus ierobežojumus, uzlabojot tirgus uzraudzību un garantējot, ka ir pieejamas pietiekamas administratīvās spējas.

Nodrošināt efektīvu aktīva darba tirgus politiku un atbalstīt profesionālas pārmaiņas, it īpaši virzībā uz zaļo un digitālo ekonomiku. Veicināt taisnīgus darba apstākļus un novērst darba tirgus segmentāciju. Nodrošināt sociālo partneru efektīvu iesaisti politikas veidošanā, stiprināt sociālo dialogu un darba koplīguma slēgšanas sarunas. Stiprināt iekļaujošas izglītības un apmācības sistēmas un sekmēt ieguldījumus prasmju apguvē, novēršot prasmju trūkumu.

Turpināt darbu pie vispārēja, uz vienprātību balstīta risinājuma, lai ESAO ietvaros pievērstos ekonomikas digitalizācijas izraisītajiem izaicinājumiem nodokļu jomā, un būt gatavām līdz 2021. gada jūnijam rīkoties ES līmenī. Panākt lielāku progresu agresīvas nodokļu plānošanas apkarošanā un nodokļu īpatsvara samazināšanā darbaspēka izmaksās un atbalstīt nodokļu sloga novirzīšanu uz oglekļa cenu noteikšanu un vides nodokļiem.

3. Valstu institucionālo sistēmu stiprināšana

Īstenot un paātrināt reformas, kuru mērķis ir novērst šķēršļus ieguldījumiem un nodrošināt ES līdzekļu, tostarp Atveseļošanas un noturības mehānisma, efektīvu un savlaicīgu izmantošanu. Stiprināt valsts pārvaldes, tostarp tiesu iestāžu un veselības aprūpes sistēmu, kā arī valsts nodarbinātības dienestu efektivitāti un digitalizāciju. Samazināt administratīvo slogu uzņēmumiem un uzlabot uzņēmējdarbības vidi. Ieviest efektīvas sistēmas krāpšanas, korupcijas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanai.

Veicināt konkrētas darbības, lai palielinātu maksātnespējas regulējumu efektivitāti, lietderību un samērīgumu, apzinātu ienākumus nenesošus riska darījumus un nodrošinātu efektīvu kapitāla sadali.

4. Makrofinansiālās stabilitātes nodrošināšana

Saglabāt ekonomikas kreditēšanas kanālus un pasākumus dzīvotspējīgu uzņēmumu atbalstam tik ilgi, cik tas nepieciešams vēl nepieredzētas krīzes izraisītajā ārkārtas situācijā.

Uzturēt stabilas banku sektora bilances, tostarp turpinot novērst ieņēmumus nenesošu aizdevumu problēmu, kas it īpaši panākams, attīstot ieņēmumus nenesošu aizdevumu sekundāros tirgus.

5. EMS izveides pabeigšana un euro starptautiskās nozīmes stiprināšana

Panākt progresu ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanā ar nolūku palielināt eurozonas noturību, pabeidzot banku savienības un kapitāla tirgu savienības izveidi, kā arī pieņemot iniciatīvas, ar kurām īsteno politiku digitālo finanšu, privātpersonu finanšu pakalpojumu un ilgtspējīgu finanšu jomā.

Palielināt banku krīzes pārvaldības un noguldījumu apdrošināšanas satvara efektivitāti, samērīgumu un vispārējo saskaņotību, kas ietver stabilus banku savienības drošības tīklus kā īstermiņa prioritātes.

Šajās jomās gūtais progress palīdzēs stiprināt euro starptautisko nozīmi un labāk veicināt Eiropas ekonomiskās intereses visā pasaulē, vienlaikus pilnībā ievērojot Savienības iekšējo tirgu.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs